

fa), s. 296; Hasan Täib, *Hâtra yahud Mir'ât-ı Bursa*, Bursa 1323, s. 24-25; Kamil Kepeci, *Bursa Hanları*, Bursa 1935, s. 3-4; A. Memduh Turgut Koyunluoğlu, *İznik ve Bursa Tarihi*, Bursa 1935, s. 119; Sedat Çetintaş, *Türk Mimari Anıtları: Osmanlı Devri Bursa'da İlk Eserler*, İstanbul 1946, s. 17-30; a.m.f., *Yeşil Cami ve Benzerleri Cami Değildir*, İstanbul 1958, s. 8; A. Gabriel, *Une capitale turque Brousse-Bursa*, Paris 1958, s. 46-49, 182; Ayverdi, *Osmanlı Mi'mârîsi I*, s. 61-89, 96-101; a.m.f., "Bursa Orhan Gazi Camii ve Osmanlı Mimarîsinin Menşei Meselesi", *VD*, VI (1965), s. 69-83; Kâzım Baykal, *Bursa ve Anıtları*, İstanbul 1982, s. 103; *Türkiyede Vakıf Abideler ve Eski Eserler*, Ankara 1983, III, 148-152, 334, 378; Bedri Yalman, *Bursa*, İstanbul 1984, s. 79, 91; Yusuf Oğuzoğlu, "Osmanlı Arşivi Kayıtlarına Göre 1855 Bursa Depremi", *Bursa Yöresi'nin Depremselliği ve Deprem Tarihi* (ed. Nurcan Abacı), Bursa 2001, s. 81-88; Sezai Sevim, "Fethin Bursa'ya Kazandırdıkları", *Gümüşlü'den Günümüze Osmanlı Kültüründe Bursa* (haz. Hasan Basri Öcalan), İstanbul 2003, s. 105-109.

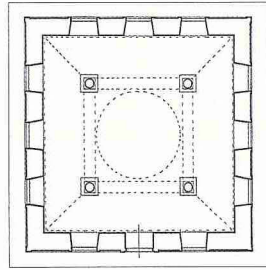

DOĞAN YAĞAÇ

ORHAN GAZİ TÜRBESİ

Bursa'da
ikinci Osmanlı padişahının
defnedildiği türbe.

Bursa'yı fetheden Orhan Bey, babasının vasiyetini yerine getirerek onu Gümüşlü Kümbet denilen binanın içine defnetmiştir. Burada bulunan manastır kompleksinden bir kısmı Orhan Medresesi, bir kısmı da fetih camisi olarak Orhan Camii'ne dönüştürülmüş ve asırlarca burası Kaleiçi Orhan Camii olarak hizmet vermiştir (depremde yıkıldıktan sonra kitâbesi Şehâdet Camii'nin doğu duvarına konulmuştur). Orhan Gazi de vefatında bu manastırın bir kısmına gömülmüştür. Büyük bir ihtimalle burası camiye dönüştürülen mekândır. Bursa kadî sicillerinde mevcut bu binaya ait bazı inşaat ve tamirat belgelerinden türbe ile caminin yan yana olduğu sonucu çıkmaktadır. Bu türbeye de Osman Gazi

Orhan Gazi
Türbesi'nin
planı

Türbesi'nde olduğu gibi ayrı vakıflar bağlanmıştır.

Bursa'yı yerle bir eden 1855 depreminde türbe tamamen yıkılmıştır. Şimdiki binanın kitâbesi yoksa da Osman Gazi Türbesi ile birlikte 1863'te Sultan Abdülaziz tarafından inşa ettirildiği bilinmektedir. 16,80 x 16,80 m. ebadındaki binanın duvar kalınlığı 1,30 metredir. Mermer söveli ve dilimli kemerli kapıdan girilen yapının, Bursa'daki I. Murad Hudâvendigâr ve II. Murad'ın türbelerinde olduğu gibi birbirine kemerlerle bağlanmış dört sütun üzerine oturan küçük bir kubbesiyle etrafında beşik tonozla örtülü dehlizli vardır. Osman Gazi Türbesi'ndeki barok volütlü süslemeler burada sütun başlıklarında diziler halinde görülür. Yuvarlak kemerli pencereler mermer söveli ve demir çubekelidir. Kare mekân her kenarda üç, kapı tarafında iki pencere ile aydınlatılmakta, Hereke kumaşından yapılmış perdeler son derece basit görünen iç mekânı biraz güzelleştirmektedir. Sivri kemerlere oturan pandantifli kubbenin içi kalem işleriyle kartuşlar şeklinde süslenmiş, pandantifler ve pencere alınlıkları iri barok motifleriyle tezyin edilmiştir. Orhan Gazi'nin yeşil çuha püşîdeli sandukası pirinç şebeke ile çevrili olup sandukanın üzerinde beyaz kandilli, mavi kristal bir avize asılıdır. Türbedar odasının olmaması, pencere şebekelerinin basitliği, sanduka püşîdesinin sadeliği, küçükçük avizesi ve kitâbesiz oluşuyla Osman Gazi'nin türbesine nazaran çok daha sade bir görünüm arz etmektedir. Osman Gazi Türbesi'nde olduğu gibi bu binanın girişinde de iki sütunçeli bir sundurması ve dikdörtgen bir giriş holü olduğu eski resimlerden belli olmaktadır. Türbede Orhan Gazi'nin sandukasından başka yirmi sanduka daha vardır. Pirinç şebeke içinde ortada yer alan Orhan Gazi'nin sandukası mermer kaide üzerinde, diğerleri tuğladan örülmüş mermer görünümüyle setlededir. Orhan Gazi, eşi Nilüfer Hatun, Orhan Gazi'nin oğlu Şehzade Kasım, Yıldırım Bayezid'in kızı Fatma Sultan, Cem Sultan'ın oğlu Abdullah ve II. Bayezid'in oğlu Şehzade Korkut'un dışında diğer kabirlerin kim-

lere ait olduğu bilinmemektedir. Kadî sicillerinde yer alan belgelerden, önceki binanın üzerinin birden çok kubbeyle örtülü olduğu anlaşılmaktaysa da yeni bina tek kubbeli olarak yapılmıştır. Eski yapıdan sadece antrolak motifleri ve pano bordürleri gibi döşeme mozaik parçaları görülmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Aşıkpaşaoğlu Tarihi (haz. Nihal Atsız), Ankara 1985, s. 38; Hasan Täib, *Hâtra Yahud Mir'ât-ı Bursa*, Bursa 1323, s. 11-12; A. Memduh Turgut Koyunluoğlu, *İznik ve Bursa Tarihi*, Bursa 1935, s. 141-142; Ayverdi, *Osmanlı Mi'mârîsi I*, s. 105-107; Kâzım Baykal, *Bursa ve Anıtları*, İstanbul 1982, s. 53-54; Bedri Yalman, *Bursa*, İstanbul 1984, s. 128-129; Hakkı Önkâl, *Osmanlı Hanedan Türbeleri*, Ankara 1992, s. 265-269; Yusuf Oğuzoğlu, "Osmanlı Arşivi Kayıtlarına Göre 1855 Bursa Depremi", *Bursa Yöresi'nin Depremselliği ve Deprem Tarihi* (ed. Nurcan Abacı), Bursa 2001, s. 81-88; Ahmed Tevhid, "İlk Altı Padişahımızın Bursa'da Kâin Türbeleri", *TOEM*, sy. 16 (1328), s. 977-981; Semavi Eyice, "Bursa'da Osman ve Orhan Gazi Türbeleri", *VD*, V (1962), s. 133-154.

DOĞAN YAĞAÇ

ORHON, Orhan Seyfi

(1890-1972)

Beş Hececî şairlerden, yazar.

İstanbul Çengelköy'de doğdu. Babası Miralay Mehmed Emin Bey, annesi Nimet Hanım'dır. Çengelköy Mekteb-i İbtidâîsi'ne bir süre devam ettikten sonra gittiği Havuzbaşı Mektebi (1902), Beylerbeyi Rüşdiyesi (1905) ve Mercan İdâdîsi'ni bitirdi. Yüksek öğrenimini Dârülfünun Hukuk Şubesi'nde tamamladı (1914) ve Osmanlı Meclis-i Meb'ûsanı Kavânin ve İctimâiyât-ı Umûmiyye kâtibi olarak memuriyete girdi. Meclis-i Meb'ûsan'ın kapatılmasıyla (1920) açığa kaldı. Yayıncılığa başlayarak 1922-1946 yılları arasında bacanağı Yusuf Ziya Ortaç ile veya tek başına çok sayıda mizah, edebiyat, fikir, aktüalite ve magazin dergisi çıkardı. Bu arada Harp Akademisi ve Harbiye Mektebi ile Erenköy Kız Lisesi'nde edebiyat dersleri okuttu. 1941'de İstanbul Erkek Lisesi edebiyat öğretmenliğine tayin edildi. Bir ara İtalyan Lisesi'nde Türkçe derslerine girdi. 1944'te Ankara'da yapılan bir mitingde öğrenci olaylarıyla ilgili görülerek bakanlık emrine alınması üzerine siyasete girmeye karar verdi. 1946-1950 döneminde Cumhuriyet Halk Partisi Zonguldak milletvekili, 1965-1969 döneminde Adalet Partisi İstanbul milletvekili oldu. Gazetelerde köşe yazarlığı da yapan şair İstanbul'da öldü ve Zincirlikuyu Asrî Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Orhan Gazi Türbesi - Bursa

